

ORIGINEA NATURII UMANE ȘI DREPTUL OMULUI LA ODIHNĂ. O PERSPECTIVĂ PENTICOSTALĂ ASUPRA CONCEPTULUI DE ODIHNĂ

Drd. Flaviu Andrei POP

*Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Teologie Reformată,
Școala Doctorală Ecumene
popflaviuandrei@gmail.com*

**Abstract: The origin of human nature and the right of man to rest.
A biblical perspective on the concept of rest.**

In this study, we aim to investigate the relationship between the origin of human nature and the human rights. This discussion will be customized to the right of man to rest. Therefore, we want to outline a theology of rest based on the development of the concept of rest throughout the Bible, in order to establish its importance for discussions about the human right to rest.

Given this analytical approach, we intend to show first that rest was implanted in the natural rhythm of life by God, who rested on the seventh day of creation, was regulated in The Decalogue and then is promised as heavenly rest.

The whole Bible evokes a picture of the extreme importance of rest time. Thus rest presents the time of doing good, in order to develop relationships with peers, behavior and physical recovery, interruption and limit of physical work and maintaining a close relationship between man and God by manifesting trust in His providence, worship, gratitude and observance of the prescriptions of the Law.

Keywords: *Human Rights, The Decalogue, rest, sabbath, work, promise, the presence of God, Law.*

Introducere

Ideea că fiecare ființă umană are anumite drepturi fundamentale a existat de milenii din cauza recunoașterii instinctive, că toate persoanele au venit pe lume prin același proces nediscriminatoriu al creației și, prin urmare, au statut egal de ființe umane. Aceste drepturi conturate în conștiința in-

dividului sunt revelate pe paginile Sfintei Scripturi, ce reprezintă adevărul absolut despre lume și viață. În consecință, drepturile astfel descoperite sunt absolute. Mai mult, deoarece axiomele sunt la fel de adevărate pentru o femeie ca pentru un bărbat, concluziile și drepturile rezultate se aplică în mod egal unei femei sau unui bărbat. De asemenea, ele nu disting ființele umane de rasă, cultură, trib, religie sau orice alt factor aparent și, prin urmare, sunt universale, îndeplinind cerința drepturilor fundamentale adevărate. Dintre aceste drepturi vom face referire la dreptul omului la odihnă.

În cercetarea de față, ne dorim să conturăm o teologie a odihnei ce are la bază dezvoltarea conceptului de odihnă pe întreg parcursul Sfintei Scripturi, în vederea stabilirii importanței acestuia pentru credinciosul zilelor noastre.

Despre subiectul odihnei s-a scris foarte puțin, acesta fiind considerat un subiect marginal în cadrul teologiei biblice. Încă din prima parte a secolului XX, marele teolog german Gerhard Von Rad declara: „... conceptul de odihnă este unul din cele mai neglijate în teologia biblică”.¹ De atunci și până în prezent situația nu sa îmbunătățit prea mult.

Gravitatea situației nu este generată doar de lipsa materialelor teologice pe acest subiect, ci și de neglijarea odihnei în practica de zi cu zi a credinciosului. Din pricina ritmului alert al vieții în care ne propunem să facem cât mai multe, cel mai adesea se renunță la timpul de odihnă. Aceasta se datorează neînțelegerii importanței odihnei în viața noastră.

Teologia odihnei

Rădăcina ebraică *nûah* furnizează majoritatea cuvintelor pentru acest concept. Forma sa mai complexă *henîah lé* apare în aproximativ două zeci de locuri în Vechiul Testament. Această odihnă este legată de locul pe care Domnul îl dă poporului Său (Exodul 33:14; Deuteronomul 3:20; Iosua 1:13,15; 22:4; 2 Cronici 14:5), reprezintă pacea și siguranța față de atacurile dușmanilor (Deuteronomul 12:10; 25:19; Iosua 21:44; 23:1; 2 Samuel 7:1; 11; 1 Împărați 5:18), sau încetarea durerii și a muncii în viitor (Isaia 14:3; 28:12). Forma substantivală este *ménûhâh*, ce poate fi tradusă cu „loc de odihnă”, „odihnă”. Aceasta apare pentru prima dată în binecuvântarea pe care Iacov o dă lui Isahar – o țară care ar fi a

1 Gerhard Von Rad, „There Remains Still a Rest for the People of God”, în *The Problem of the Hexateuch and Other Essays*, trans. by E. W. Trueman Dicken, New York, 1966, p. 94.

un loc bun de odihnă (Geneza 49:15). Această asociere spațială, geografică, materială a odihnei este evidentă și în Deuteronomul 12: 9; 1 Împărați 8:56; 1 Cronici 22: 9; Isaia 28:12; Mica 2:10.²

Elementul spiritual este de asemenea proeminent în forma substanțială a termenului *nûah*. Acest lucru își găsește expresia de fiecare dată când odihna este legată de teme precum chivotului lui Dumnezeu sau templul. Astfel odihna este locul în care se oprește (Numeri 10:33) sau locuiește (Psalmii 132:8,14; Isaia 66:1; 1 Cronici 28:2) prezența lui Dumnezeu.³

Un alt termen asociat conceptului de odihnă este ebraicul *šabbāt* ce derivă din rădăcina *šabāt* – „a înceta”, „a sista”, „a înceta de a mai”.⁴ Primul pasaj în care găsim rădăcina din care derivă termenul *šabbāt* este Geneza 2:2. Aici ni se spune faptul că lucrarea creației a durat șase zile, iar în ziua a șaptea Dumnezeu S-a odihnit (lit. „a sista”) de munca Sa. Similar, Gordon Wenham subliniază că termenul ebraic de odihnă (*שבת* / *šabbāt*) poate avea trei conotații- să încetezi, să renunți la muncă și să respecti cea de-a șaptea zi.⁵

Așadar conceptul de odihnă este caracterizat de două elemente- promisiunea lui Dumnezeu cu privire la un loc dominat de prezența Sa și acțiunea de a înceta munca zilnică. La aceleași concluzii ajunge și Jon Laansma în articolul său despre odihnă: „În Vechiul Testament tratamentul tematic al ideii de odihnă constă în două direcții principale: odihna sabatică (de la munca de rutină) și promisiunea odihnei (de la rătăcirea/călătoria sau amenințarea inamicului) în țara Canaan”⁶

În Noul Testament avem două pasaje ce vorbesc despre odihnă: Matei 11:28-30 și Evrei 3-4. Aici conceptul de odihnă primește un sens pur spiritual. Dacă pentru Vechiul Testament odihna rămâne o promisiune

2 Walter C. Kaiser, Jr., *The Promise Theme and the Theology of Rest*, în *Bibliotheca Sacra Volume 130*:518. Dallas Theological Seminary, April, 1973, pp. 4, 5.

3 R. A. Carlson, *David, the Chosen King: A Traditio-Historical Approach to the Second Book of Samuel* Stockholm, 1964, pp. 99-121. Accesat de pe situl www.researchgate.net la data 12.09.2017.

4 E. J. Young și F. F. Bruce, „Sabat” în J. D. Douglas (ed.), *Dicționar Biblic*, trad. Liviu Pup, John Tîpei, Oradea, Cartea Creștină, 1995, p. 1139.

5 Gordon Wenham, *Genesis 1-15*, Vol 1, Word Biblical Commentary, Dallas, Word Publishers, 1987, pp. 46-47.

6 John Laansma, „Rest”, în T. Desmond Alexander (ed.), *New Dictionary of Biblical Theology*, Downers Grove, IL., InterVarsity Press, 2000, p. 727.

doar, în Noul Testament aceasta devine realitate. Oricine vine la Domnul Isus și crede în El, va dobândi odihnă. Credincioșii prin credința în El, au intrat în odihnă (Evrei 12:22-24). Astfel, „odihna ca încredere în providența lui Dumnezeu devine un simbol al mântuirii însăși”.⁷ Dacă odihna este legată de prezența lui Dumnezeu și Dumnezeu este prezent acum prin Isus Hristos, atunci toți cei care îl primesc prin credință beneficiază de odihna Sa.

Aceeași idee o vom găsi și în Evrei 3-4. Adevărata odihnă nu este cea de sabat, ci este „ca cea de sabat” (Evrei 4:9), este „odihna Lui” (Evrei 4:10) pe care Iosua nu a putut-o oferi, dar care este accesibilă tuturor care rămân în ascultare de Mântuitorul. Unirea credinciosului cu Hristos produce adevărata odihnă. Dacă poporul Israel, potrivit autorului cărții Evrei, nu a reușit să beneficieze de oferta odihnei lui Dumnezeu din pricina neascultării urmașii lui Isus primesc vestea bună despre odihna pe care Dumnezeu o promite de la început. Datorită jertfei lui Hristos, credincioșii sunt capabili să accepte oferta lui Dumnezeu de odihnă indiferent de cine sunt sau de locul în care trăiesc.

Chiar dacă odihna oferită credinciosului are o dimensiune prezentă, conotația escatologică nu trebuie trecută cu vederea. Locul odihnei definitive, orașul ceresc și țara de sus (Evrei 11:10,16) aparține încă viitorului. Și chiar odihna determinată de moarte nu reprezintă plinătatea odihnei (Iov 3:17; Apocalipsa 6:9-11). „Doar cei care au intrat în odihna credinței, ancorându-se în Cristos, știu că au asigurată odihna finală.”⁸ Astfel, „odihna cerească ce urmează după viața de pe pământ nu este nimic altceva decât însuși scopul existenței umane.”⁹

Accentul pus de autorii Noului Testament pe sensul spiritual al odihnei nu trebuie să ne determine să credem că aspectul fizic al odihnei este neimportant. Eugen Jugaru subliniază importanța odihnei fizice cât și legătura dintre aceasta cu odihna spirituală în felul următor: „În Noul Testament, odihna fizică este cadrul propice pentru dezvoltarea odihnei spirituale.”¹⁰

7 Leland Ryken, James C. Wilhoit și Tremper Longman III (ed.), *Dicționar de imagini și simboluri biblice*, Oradea, Casa Cărții, 2011, p. 692.

8 J. G. S. S. Thomson, „Odihnă”, în J. D. Douglas (ed.), *Dicționar Biblic*, p. 937.

9 Leland Ryken, James C. Wilhoit și Tremper Longman III (ed.), *Dicționar de imagini și simboluri biblice...*, p. 692.

10 Eugen Jugaru, *Afaceri, muncă și credință: o perspectivă creștină privind teologia și etica munci*, Oradea, Casa Cărții, 2015, p. 179.

Importanța odihnei

În cele de mai sus, am văzut semnificația odihnei în accepțiunea Sfintei Scripturi, și de asemenea s-a putut observa faptul că în Biblie odihna omului combină sensuri fizice și spirituale. Cu toate acestea în textul sacru odihna are un caracter mai degrabă utilitar. Astfel că, în continuare vom încerca să identificăm importanța odihnei pentru omul ce vrea să trăiască după prescripțiile Cuvântului lui Dumnezeu și să beneficieze de binecuvântările ce decurg dintr-o astfel de trăire.

Odihna a fost „implantată în ritmul natural al vieții” de către Dumnezeu, care s-a odihnit în a șaptea zi a creației.¹¹ Ulterior, porunca odihnei a fost cuprinsă în Decalog prin stabilirea Sabatului ca zi de odihnă (Exodul 20:8-11), iar în Noul Testament, îi vedem pe ucenici și pe Isus Hristos care își rezervă timp de odihnă în ciuda activității publice indense (Marcu 6:30-32).

Importanța odihnei este subliniată de Eugen Jugaru care afirmă:

„Este demn de remarcat că același Dumnezeu care a poruncit ca omul să muncească a poruncit și ca omul să se odihnească, astfel că odihna nu este un indicativ, doar ca o sugestie bună care rămâne să fie o opțiune de luat în seamă uneori, ci odihna devine un imperativ rostit de către Creator.”¹²

Odihna este importantă nu doar din pricina faptului că este poruncită de Dumnezeu ci și din pricina beneficiilor sale. Astfel odihna oferă omului înviorare, destindere și echilibru. Nevoia de odihnă după depunerea unui efort aparține condiției omului. După 6 zile de creație, Dumnezeu s-a odihnit în cea de-a șaptea zi (Geneza 2:2), pentru a stabili un model ce să poată fi urmat de omul creat. Textul din Exodul 31:17 spune că Dumnezeu nu numai s-a odihnit în ziua a șaptea, dar și „a răsuflat” sau „s-a înviorat”.¹³ Așadar motivul revigorării devine parte a odihnei sabatice. Într-o cultură a muncii excesive, omul devine tot mai stresat, irascibil, și frustrat. Aceasta se datorează absenței timpului de odihnă ce aduce binecuvântata destindere, prin care putem să ne „încărcăm bateriile” pentru noile sarcini ce le avem de dus. Doar prin refacerea energiei fizice putem fi eficienți pentru noile proiecte ce le avem de interpretat.

11 Leland Ryken, James C. Wilhoit și Tremper Longman III (ed.), *Dicționar de imagini și simboluri biblice...*, p. 691.

12 Eugen Jugaru, *Afaceri, muncă și credință...*, p. 175.

13 E. J. Young și F.F. Bruce, „Sabat” în J. D. Douglas (ed.), *Dicționar Biblic...*, p. 1139.

Un alt rol al odihnei este dat de limitarea muncii. Alternarea muncii cu odihna este extrem de importantă, fiindcă astfel cele două se limitează reciproc: „munca limitează relaxarea, iar relaxarea limitează munca.”¹⁴ Binecuvântarea vieții nu este determinată de munca peste măsură ci de echilibrul dintre aceasta și odihnă. Munca a fost limitată prin porunca divină a odihnei de sabbat cuprinsă în Decalog. Aceasta legislație a fost unică printre culturile vremii de atunci. Prin intermediul ei se limita munca, profitul, exploatarea și producția economică în general. În a șaptea zi nu se putea face nici o lucrare în câmp, iar la fiecare șaptelea an câmpul urma să rămână necultivat deloc. Aceasta a însemnat cu siguranță că, pe termen scurt, Israelul era mai puțin productiv și prosper decât din țările vecine. Dar era o țară a oamenilor liberi de robia muncii. Pe termen lung, bineînțeles, un popor profund odihnit este mult mai productiv. Similar, Ryken, Wilhoit și Longman III afirmă că „Odihna este o formă de eliberare față de muncă, față de osteneală și față de rapacitatea omenească, față de preocupările pur lumești.”¹⁵

Odihna creează cadrul pentru dezvoltarea relațiilor cu semenii. Porunca Decalogului în ce privește odihna se adresează tuturor membrilor familiei. În Exod 20: 10 se spune: „Dar ziua a șaptea este ziua de odihnă închinată Domnului, Dumnezeului tău: să nu faci nici o lucrare în ea, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici robul tău, nici roaba ta, nici vita ta, nici străinul care este în casa ta.” Astfel ziua de odihnă este un timp dedicat Domnului dar și familiilor noastre și semenilor noștri. Evitarea responsabilităților față de Dumnezeu, familie și semenii nu poate fi motivată sub nici o formă de implicarea în muncă. De asemenea odihna nu presupune un timp dedicat în exclusivitate nouă, ci ea constituie cadrul în care ne putem orienta înspre cel de lângă noi pentru a-i împlinii nevoia. Acest mare adevăr nu l-a înțeles niciodată fariseii din vremea Domnului Isus ce Îl acuzau de Mântuitorul de încălcarea Sabatului, pe motiv că îi ajută pe cei din jur. Prin minunile, vindecările, și purtarea de grijă față de cei din jur, Isus Hristos ne învață „scopul umanitar al Sabatului.”¹⁶ În Marcu 2:27 se spune „Sabatul a fost făcut pentru om, iar nu omul pentru Sabat.”

14 Eugen Jugaru, *Afaceri, muncă și credință...*, p. 176.

15 Leland Ryken, James C. Wilhoit și Tremper Longman III (ed.), *Dicționar de imagini și simboluri biblice...*, p. 692.

16 Daniel G. Reid (ed.), *Dicționarul Noului Testament: un compendiu de învățătură biblică contemporană într-un singur volum*, Oradea, Casa Cărții, 2008, p. 483.

Odihna este importantă și pentru că aceasta menține o relație apropiată între om și Dumnezeu. Cea mai evidentă formă de odihnă umană în Biblie este Sabatul. Dumnezeu ne spune, „ziua a șaptea este ziua de odihnă închinată Domnului, Dumnezeului tău...” (Exodul 20:10). Sabatul a fost atât de important pentru Dumnezeu încât El a specificat că pedeapsa pentru încălcarea lui este moartea (Exodul 31:14-16; 35:2). În Isaia, Dumnezeu ne destăinuie importanța zilei de odihnă:

Dacă îți vei opri piciorul în ziua Sabatului, ca să nu-ți faci gusturile tale în ziua Mea cea sfântă; dacă Sabatul va fi desfătarea ta, ca să sfințești pe Domnul, slăvindu-L, dacă-L vei cinsti, neurmând căile tale, neîndeletnicindu-te cu treburile tale și nedându-te flecării, atunci te vei putea desfăta în Domnul, și Eu te voi sui pe înălțimile țării, te voi face să te bucuri de moștenirea tatălui tău Iacov; căci gura Domnului a vorbit. (Isaia 58:13-14)

Aici vedem adevărata intenție a lui Dumnezeu pentru ziua de odihnă – parte dintr-o relație de dragoste cu El. A ține ziua de odihnă este o chestiune de a cinsti pe Dumnezeu, cedând una dintre cele mai prețioase posesii ale noastre – timpul nostru – ca să construim o relație corectă cu Creatorul nostru. Dar odihna nu este sinonimă cu inactivitatea *per se*, ci reprezintă un timp de clădire a unei relații cu Dumnezeu. În loc de a petrece acest timp pentru interesele și plăceriile noastre proprii, este un timp pus deoparte ca să ne putem concentra pe lucruri care sunt plăcute lui Dumnezeu și să nutrim relația noastră cu El.¹⁷

Odihna este cea care reorientează valorile unei persoane, „reorientând atenția de la preocupările muncii zilnice la petrecerea timpului cu Dumnezeu și asupra realității spirituale.”¹⁸ Astfel dorința de a te odihni devine un semn al dedicării față de Dumnezeu.

De asemenea, odihna poate fi privită ca un act de încredere în providența lui Dumnezeu. Respectarea timpului de odihnă este o modalitate disciplinată și credincioasă de a ne aminti că nu noi suntem cei care conducem lumea, și nu totul depinde de noi. Astfel, odihna presupune o sistare a afirmării de sine a omului și încrederea în Dumnezeu (Deuterono-

17 Scott Ashley, *De la apus la apus este Sabatul de odihnă a lui Dumnezeu*, Ohio, T. G. S. International, 1996, pp.45-46. Accesat la 19.09.2017 pe www.ucg.org.

18 Leland Ryken, James C. Wilhoit și Tremper Longman III (ed.), *Dicționar de imagini și simboluri biblice...*, p. 692.

mul 32:12). Sau, altfel spus, „odihna este o formă a renunțării la controlul uman”¹⁹ (Matei 6:25-34).

Un alt element ce conferă importanță deosebită timpului de odihnă este asocierea acestuia cu închinarea. În Numeri 28:9-10 identificăm prezența unor jertfe speciale preoțești în a șaptea zi, practică la care se face referire și în Ezech. 46:4,12. De asemenea profetul Isaia vorbește despre venirea la închinare înaintea lui Dumnezeu „de la un Sabat la celălalt” (Isaia 66:23). În Noul Testament descoperim referiri la închinarea în sinagogă (Marcu 1:21; 6:2; Luca 4:16-17,31; 6:6; 13:10; Faptele 13:14,27; 15:21; 17:2), unde un rol important îl joacă citirea și explicarea Scripturii.²⁰

În ultimul rând importanța timpului de odihnă este dată și de faptul că Sabatul are legătură și motivul aducerii aminte și al comemorării (Exodul 20:8,11 și Deuteronomul 5:15), este înconjurat de „o aură de sfințenie” – ceva ce se deosebește de obișnuit (Geneza 2:3; Exodul 20:11; Leviticul 23:3) și este impregnat de motivul poruncii și al Legii (Exodul 16:23)²¹

Concluzie

În Biblie odihna omului combină sensuri fizice și spirituale. Conceptul de odihnă este caracterizat de două elemente - promisiunea lui Dumnezeu cu privire la un loc dominat de prezența Sa și acțiunea de a înceta munca zilnică. Dacă odihna este legată de prezența lui Dumnezeu și Dumnezeu este prezent acum prin Isus Hristos, atunci toți cei care îl primesc prin credință beneficiază de odihna Sa încă de pe acum. Cu toate acestea există o dimensiune escatologică a odihnei ce reprezintă odihna finală și deplină.

Întreaga Biblie evocă un tablou al extremei importanțe a timpului de odihnă. Astfel odihna reprezintă timpul de săvârșire a binelui, în vederea dezvoltării relațiilor cu semenii, de înviore și de refacere fizică, de întrerupere și limitare a muncii fizice și de menținere a unei relații strânse între om și Dumnezeu prin manifestarea încrederii în providența Sa, închinare, recunoștință și respectare prescripțiilor Legii.

Cel care înțelege importanța odihnei va muncii mai eficient, își va îmbogăți relația cu semenii și cu Dumnezeu, în așteptarea odihnei finale ce

19 *Ibidem*, p. 692.

20 Leland Ryken, James C. Wilhoit și Tremper Longman III (ed.), *Dicționar de imagini și simboluri biblice...*, p. 894.

21 *Ibidem*, p. 894.

va presupune închinare eternă în fața celui ce „a muncit” la mântuirea noastră. Așadar dreptul la odihnă este un drept ce l-am câștigat prin creație, l-am pierdut prin păcat, ne zbatem să-l revendicăm acum dar, îl vom câștiga pe deplin doar atunci când venim la Hristos să ni-l ofere.

Bibliografie:

- Ashley, Scott, *De la apus la apus este Sabatul de odihnă a lui Dumnezeu*, Ohio, T. G. S. International, 1996. Accesat la 19.09.2017 pe www.ucg.org.
- Carlson, R. A., *David, the Chosen King: A Traditio-Historical Approach to the Second Book of Samuel* Stockholm, 1964. Accesat de pe situl www.researchgate.net la data 12.09.2017.
- Jugaru, Eugen, *Afaceri, muncă și credință: o perspectivă creștină privind teologia și etica muncii*, Oradea, Casa Cărții, 2015.
- Kaiser Jr., Walter C., *The Promise Theme and the Theology of Rest*, în *Bibliotheca Sacra Volume 130:518*, Dallas Theological Seminary, April, 1973.
- Laansma, John, „Rest”, în T. Desmond Alexander (ed.), *New Dictionary of Biblical Theology*, Downers Grove, IL., InterVarsity Press, 2000.
- Reid, Daniel G. (ed.), *Dicționarul Noului Testament: un compendiu de învățătură biblică contemporană într-un singur volum*, Oradea, Casa Cărții, 2008.
- Ryken, Leland, Wilhoit, James C. și Longman III, Tremper (ed.), *Dicționar de imagini și simboluri biblice*, Oradea, Casa Cărții, 2011.
- Thomson, G. S. S., „Odihnă”, în J. D. Douglas (ed.), *Dicționar Biblic*, trad. Liviu Pup, John Tipei, Oradea, Cartea Creștină, 1995.
- Von Rad, Gerhard, „There Remains Still a Rest for the People of God”, în *The Problem of the Hexateuch and Other Essays*, trans. by E. W. Trueman Dicken, New York, 1966.
- Wenham, Gordon, *Genesis 1-15*, Vol 1, Word Biblical Commentary, Dallas, Word Publishers, 1987.
- Young, E. J. și Bruce, F.F., „Sabat”, în J. D. Douglas (ed.), *Dicționar Biblic*, trad. Liviu Pup, John Tipei, Oradea, Cartea Creștină, 1995.